

**Διδάσκοντας τα Ελληνόπουλα στις
εσχατιές του Ελληνισμού**

**Αντώνιος Λεμπέσης του
Αγγελέτου (1850-1911)**

**Η πορεία ζωής ενός Σιφνίου
δημοδιδασκάλου του 19^{ου} αιώνα από
τον Αη-Λούκα.**

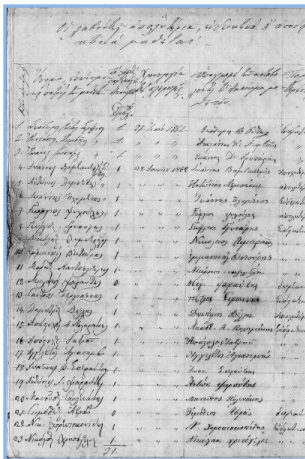

Αφορμή για την συγγραφή/συρραφή αυτού του μικρού ιστορικού πονήματος απετέλεσε ο εντοπισμός ενός καθ'όλα δικαιολογημένου (ελλείπει διασταυρωμένων ιστορικών αρχείων) παροράματος στο σημαντικό βιβλίο του Νικ. Γ. Προμπονά με τίτλο «Η Παιδεία στη Σίφνο», έκδοση 2009. Στο βιβλίο αυτό και πιο συγκεκριμένα στην σελίδα 235, με α/α 257 του αλφαβητικού καταλόγου των Σιφνίων Διδασκάλων, ο Αντώνιος Λεμπέσης του Αγγέλου αναφέρεται λανθασμένα ως 'Γεώργιος του Αντωνίου'.

Ετσι, λιγότερο για την αποκατάσταση της ορθής ιστορικής μνήμης και περισσότερο για την κατάδειξη μιας διαδρομής εκπαιδευτικής προσφοράς στην ελληνική διασπορά από έναν ακόμη Σίφνιο διδάχο απεφάσισα την καταγραφή και δημοσιοποίηση των εγγράφων οικογενειακών κειμηλίων που διεσώθησαν μέσα από την επιμέλεια του μικρότερου υιού του Αλκιβιάδη ('Σβίγγος', 1893-1982). Η προτροπή και παρότρυνση δόθηκε από τον κ. Νικ. Προμπονά, που βέβαια δεν θα μπορούσε να μείνει μόνο σε αυτό, αλλά φρόντισε με την επιμέλεια και σοφία που τον διακρίνει να προσθέσει και σημαντικές πληροφοριακές ψηφίδες, αποτέλεσμα ειδικής προσωπικής του έρευνας για το παρόν θέμα.

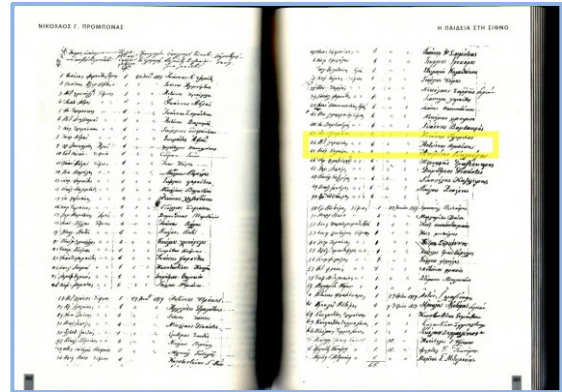
Ανασυστήνοντας και παρακολουθώντας την ζωή του διδασκάλου Αντωνίου Λεμπέση του Αγγέλου με την βοήθεια μιας σειράς σπάνιων προσωπικών ντοκουμέντων της εποχής παρουσιάζεται ταυτόχρονα η περιρρέουσα ατμόσφαιρα και το κοινωνικο-οικονομικό περιβάλλον μίας Ελλάδας που έχει ήδη απελευθερωθεί από τον Οθωμανικό ζυγό και εξελίσσεται βαθμιαία από ένα προτεκτοράτο-κρατίδιο σε ένα αυτόνομο κράτος με βάση την ελληνική ομογένεια. Μια διάσπαρτη γεωγραφικά ομογένεια, που όμως έχει κοινό παρονομαστή την γλώσσα και την άμεση ανάγκη να 'μάθει Ελληνικά γράμματα'. Σε αυτήν την προσπάθεια δεν θα μπορούσε να λείπει η Σίφνος με την μακραίωνη παράδοση στο διδασκαλικό έργο και τον πρώτο Υπουργό Παιδείας της Καποδιστριακής Ελληνικής Πολιτείας.

Η ζωή του δημοδιδασκάλου Αντωνίου Λεμπέση ξεκινά κάποια στιγμή στα μέσα ακριβώς του 19^{ου} αιώνα, το 1850, στον Αρτεμώνα της Σίφνου. Πατέρας του ο Αγγελος Λεμπέσης του Αντωνίου – ή Αγγελέτος, όπως ακόμη και σε επίσημα συμβολαιογραφικά έγγραφα αναφέρεται – έμπορος και 'κτηματικός' (κτηματίας), που είχε γεννηθεί πριν την Επανάσταση το 1816 και μητέρα του η Καλλιόπη, το γένος Κόμη. Δεν είναι γνωστό εάν είχε άλλα αδέρφια από τους γονείς του, μάλλον όμως ήταν ο πρωτότοκος, αφού ονομάστηκε Αντώνιος.

Διδάχθηκε τα πρώτα γράμματα στο παλιό Σχολαρχείο της Σίφνου στον Αρτεμώνα (?), από όπου και παίρνει το απολυτήριό του σε ηλικία 12 ετών στις 28 Ιουνίου 1862 πληρώνοντας και τα ετήσια διδάκτρα εκ μιάς (1) δραχμής, όπως προκύπτει από το διασωζόμενο σπάραγμα του Μαθητολογίου που υπογράφει ο Σχολάρχης Χ. Δεπάστας και ο διδάσκαλος Ν.Α. Δεκαβάλης.

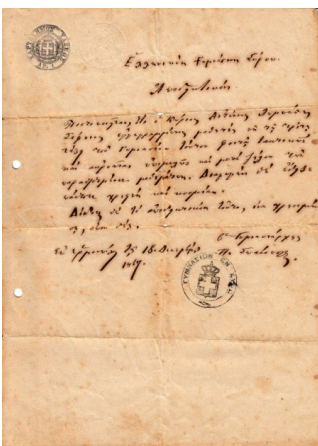
Το απόσπασμα αυτό από το Μαθητολόγιο ενετόπισε σε ειδική έρευνα ο αείμνηστος ερευνητής κ. Νικόλαος Προμπονάς εμπλουτίζοντας έτσι το δικό του πόνημα

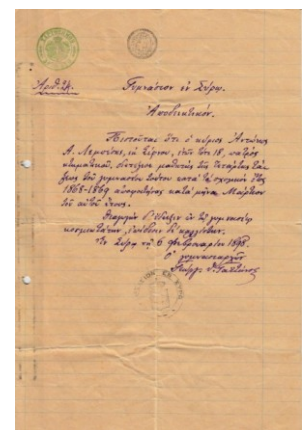
«Παιδεία στη Σίφνο» όπου και εκεί (σελ.263) βρίσκουμε τον Αντώνιο Λεμπέση, μαθητή ήδη από το 1859. Αξίζει να δούμε το ιστορικό του, όπως ο ίδιος μας το περιγράφει:

«Το Μαθητολόγιο αυτό είναι το μοναδικό βιβλίο που σώθηκε από το παλιό Αρχείο. Το 1938, όταν καταργήθηκε το Γυμνάσιο Σίφνου, όπως λεγόταν τότε, η Βιβλιοθήκη παραδόθηκε στο Δημοτικό Σχολείο Απολλωνίας, ενώ το Αρχείο μαζί με τα Αρχεία των Σχολείων των γειτονικών νησιών που καταργήθηκαν συγκεντρώθηκαν στο Γυμνάσιο Νάξου, η οποία τότε ήταν έδρα της Επιθεώρησης. Κατά κακή τύχη, στα χρόνια της Κατοχής το Γυμνάσιο Νάξου έγινε στρατώνας των Ιταλών, οι οποίοι χρησιμοποιούσαν τα βιβλία των Αρχείων για προσάναμμα. Έτσι καταστράφηκαν όλα και όταν μετά την επανίδρυση του Γυμνασίου Σίφνου ζητήθηκε το Αρχείο του Γυμνασίου Σίφνου, ο Γυμνασιάρχης Νάξου έδωσε αυτή την απογοητευτική απάντηση. Το σπάραγμα του Μαθητολογίου βρήκε μέσα στη Βιβλιοθήκη του παλιού Σχολαρχείου ο Διευθυντής του Δημοτικού Σχολείου Απολλωνίας, αλησμόνητος δάσκαλος Νίκος Καλαμάρης, και μου το παρέδωσε, όταν ήμουν Διευθυντής στο Γυμνάσιο».

Με δεδομένη την κοινή επιθυμία αυτού και του πατέρα του να συνεχίσει γυμνασιακές σπουδές αναγκάζεται να μεταβεί στην Ερμούπολη στο Ελληνικόν Γυμνάσιον εν Σύρω με την οικονομική υποστήριξη

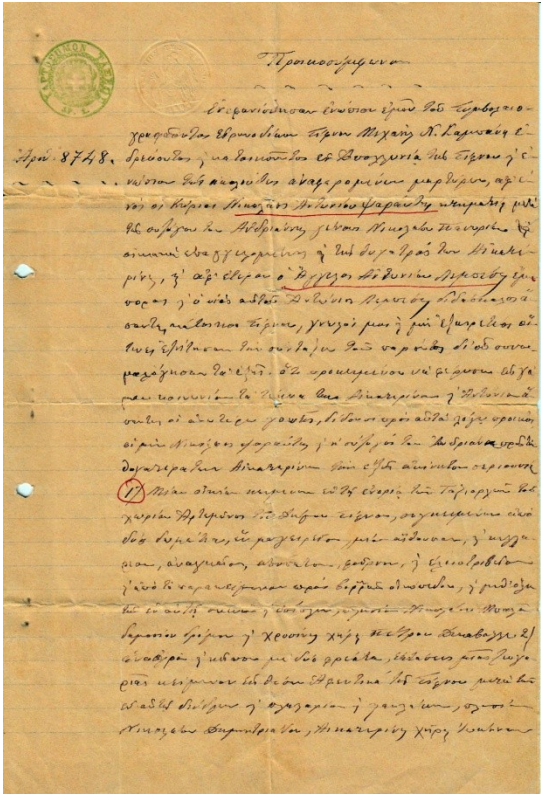
του πατρός του. Εκεί εφοίτησε 'τακτικώς και ηκροάτο επιμελώς και μετά ζήλου τα μαθήματα, έδειξε δε διαγωγὴν πάντοτε χρηστή και κοσμίαν' σύμφωνα με το αποδεικτικό εγγραφής του στην 3^η τάξη του Γυμνασίου, όπως πιστοποιεί ο Γυμνασιάρχης τον Δεκέμβριο του 1867. Αποφοιτά από το (τότε τετρατάξιο) Γυμνάσιο την επομένη σχολική χρονιά (1869) σύμφωνα με το πιστοποιητικό φοίτησης που ζητεί και λαμβάνει τριάντα χρόνια αργότερα (1897) και που αυτή την φορά υπογράφει ο εξ Εξαμπέλων Σίφνου Γυμνασιάρχων

του εν Σύρω Γυμνασίου Γ.Θ.Γαϊτάνος (Ν.Προμπονά, Η Παιδεία στη Σίφνο, εκδ. 2009, σελ. 228, α/α 87).

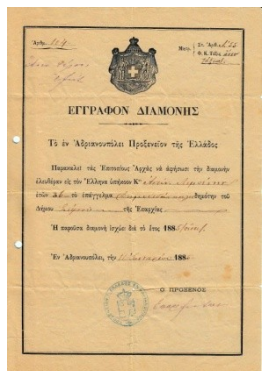
«Διαγωγὴν δ' έδειξεν εν τῷ γυμνασίῳ κοσμιωτάτην, επίδοσιν δέ καλλίστην».

Δεν υπάρχουν στοιχεία για τις μετέπειτα σπουδές του και τον επίσημο διορισμό του ως 'διδασκάλου'. Το όνομά του δεν απαντάται στις 'Δέλτους' των διδασκόντων στην Σίφνο. Αν κρίνουμε όμως από το προκοσύμφωνο υπ. αρ. 8748 του 1884, όπου αναφέρεται ως 'διδάσκαλος κάτοικος Σίφνου', θα πρέπει να κάνουμε την υπόθεση εργασίας ότι ήδη έχει διορισθεί επισήμως και ασκεί εκπαιδευτικό έργο στο νησί.

Εχει φθάσει όμως σε ηλικία γάμου 34 ετών και σύντομα θα νυμφευθεί την Αικατερίνη, το γένος Ψαραύτη από τον Αρτεμώνα. Οι οικογένειες συναντώνται στο γραφείο του συμβολαιογράφου ειρηνοδίκη Μιχ. Ν. Σαμπάνη στην Απολλωνία, προκειμένου να προικίσουν τους μέλλοντας νεονύμφους σύμφωνα με τα ειωθότα της εποχής. Οι γονείς της Αικατερίνης (Νικόλαος Ψαραύτης και Ανδριανή, το γένος Νικολάου Πανώριου) προσφέρουν ως προικώ την οικία δίπλα στην εκκλησία των Ταξιαρχών Αρτεμώνος, που περιλαμβάνει μεταξύ των άλλων ελαιοτριβείο και φούρνο, αλλά και έναν αγρό και κήπο στην θέση Αφεντικού και μιαν άμπελο στην θέση Σκαλωτό. Παρά την επικρατούσα άποψη όμως που θέλει μόνον την θυγατέρα να προικίζεται, και ο γαμβρός Αντώνιος προικίζεται από τον πατέρα του με δενδρόφυτο κτήμα και οικίσκο επίσης στην θέση Αφεντικού. Η ανωτέρω πατρογονική εστία εξακολουθεί να βρίσκεται και σήμερα στην ιδιοκτησία της οικογενείας ακριβώς όπισθεν του ξενοδοχείου 'ARTEMON' (Λεμπέση).

Οι νεόνυμφοι έρχονται άμεσα σε γάμου κοινωνία και ο πρώτος απόγονος Αγγελος δεν αργεί να έλθει στην ζωή (1885). Ισως οι ανάγκες της ζωής, ίσως η ευκαιρία που παρουσιάσθηκε και ο διδάσκαλος Αντώνιος αποφασίζει να εκπατρισθεί στην Καλλίπολη της Μ. Ασίας, όπου θα ασκήσει το εκπαιδευτικό του έργο. Αιτείται και λαμβάνει 'Εγγραφον Διαμονής' από το εν Ανδριανουπόλει Προξενείον της Ελλάδος για το έτος 1885 και αναλαμβάνει τα καθήκοντα του διδασκάλου. Στο ταξίδι του αυτό τον συνοδεύει η σύζυγος του Αικατερίνη με τον νεογέννητο υιό τους Αγγελο και δεν παραλείπουν να αποτυπώσουν φωτογραφικά την νέα τους ζωή σε περιβάλλον φωτογραφικού ατελιέ με ανάλογη επίσημη ενδυμασία και την τροφό, που η νέα κοινωνική θέση του διδασκάλου επιβάλλει.

Καλλίπολις Μ. Ασίας 1885.

Εξ αριστερών: Αικατερίνη (1858-1933), σύζυγος Αντωνίου Λεμπέση το γένος Νικ. Ψαραύτη. Τροφός με εις χείρας Αγγελο Λεμπέση του Αντωνίου (1885-1971). Διδάσκαλος Αντώνιος Λεμπέσης του Αγγελέτου (1850-1911).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΙΦΝΟΥ
ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΡΑΤΗΣ ΚΕΛΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΕΥΣΕΩΣ

Αριθμ. οικίας	ΕΠΩΝΥΜΟΝ	Πατρικόν	Μητρικόν	Επάγγελμα	Εκκλησιαστικόν	Εξουσιοδοτημένος
1	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Διδάσκων		
2	Καλλιόπη	Λεμπέση	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
3	Αγγελος	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
4	Νικόλαος	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
5	Γιώργης	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
6	Αλκιβιάδης	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
7	Αικατερίνη	Λεμπέση	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
8	Νικ. Ψαραύτη	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
9	Αλκιβιάδης	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
10	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
11	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
12	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
13	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
14	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
15	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
16	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
17	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
18	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
19	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
20	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
21	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
22	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
23	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
24	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
25	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
26	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
27	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
28	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
29	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
30	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
31	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
32	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
33	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
34	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
35	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
36	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
37	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
38	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
39	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
40	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
41	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
42	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
43	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
44	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
45	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
46	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
47	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
48	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
49	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
50	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
51	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
52	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
53	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
54	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
55	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
56	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
57	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
58	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
59	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
60	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
61	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
62	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
63	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
64	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
65	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
66	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
67	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
68	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
69	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
70	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
71	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
72	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
73	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
74	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
75	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
76	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
77	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
78	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
79	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
80	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
81	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
82	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
83	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
84	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
85	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
86	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
87	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
88	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
89	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
90	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
91	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
92	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
93	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
94	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
95	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
96	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
97	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
98	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
99	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		
100	Αντωνίου	Λεμπέσης	Αντωνίου	Παιδαγωγός		

Επιστρέφουν στην Σίφνο, διότι η οικογένεια πολλαπλασιάζεται και πληθύνεται. Τον Αγγελο ακολουθεί ο Νικόλας (1886), η Καλλιόπη (1888), ο Γιώργης (1891) και ο Αλκιβιάδης (Σβίγγος, 1893), που όλοι γεννούνται και καταχωρούνται στα μητρώα του Αρτεμώνα Σίφνου. Τα χρόνια αυτά θα πρέπει και πάλι να ασκεί εκπαιδευτικό έργο στην Σίφνο, δεδομένου ότι, όπως προκύπτει από τα Γενικά Αρχεία του Κράτους, στο παράρτημα του αναθεωρημένου εκλογικού καταλόγου της νήσου Σίφνου της 22ας Φεβρουαρίου 1889 εμφανίζεται με αρ. μητρώου 228 ως *‘δημοδιδάσκαλος διαμένων στον Αρτεμώνα, ετών 40’*.

Νέα εκπαιδευτική απόσπαση σε γνώριμα μέρη για τον 45χρονο *‘πάτερ φαμίλια’* και πάλι στην Καλλίπολη της

Μ.Ασίας το 1894, για την οποία και λαμβάνει νέο *‘Εγγραφο Διαμονής’* από το εν Ανδριανουπόλει Προξενείον της Ελλάδος. Αυτή την φορά στο μακρύ και επίπονο ταξίδι για την εποχή εκείνη τον συνοδεύει ολόκληρη η εξαμελής οικογένεια, που θα απαθανατισθεί φωτογραφικά εκτός ατελιέ, πιθανόν στο προαύλιο της αγροικίας τους. Οι καθημερινές ενδυμασίες της εποχής είναι ενδεικτικές, κυρίως των παιδιών. Τα δύο μεγαλύτερα αγόρια μάλλον φορούν σχολική στολή, ενώ τα τρία μικρότερα παιδιά (δύο αγόρια και ένα κορίτσι) φορούν φούστες ασχέτως του γένους τους. Η παρουσία της οικιακής βοηθού/τροφού μάλλον είναι εξ ανάγκης λόγω του μεγέθους της οικογενείας παρά ως δείγμα κοινωνικής θέσης.

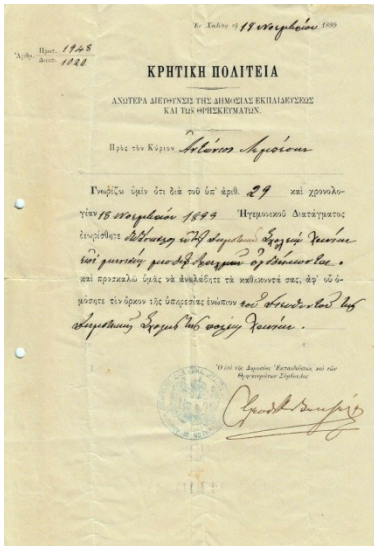
Καλλίπολις Μ. Ασίας 1894.

Εξ αριστερών: Διδάσκαλος Αντώνιος Λεμπέσης του Αγγελέτου (1850-1911). Καλλιόπη (1888-1968), Αγγελος (1885-1971), Νικόλαος (1886-1960), Γιώργης (1891-1966). Αικατερίνη (1858-1933), σύζυγος Αντωνίου Λεμπέση το γένος Νικ. Ψαραύτη. Τροφός με εις χείρας Αλκιβιάδη Λεμπέση του Αντωνίου (Σβίγγος, 1893-1982).

Οι πολιτικές εξελίξεις στην Ελλάδα όμως τρέχουν και μια νέα ευκαιρία παρουσιάζεται στο προσκήνιο: η Κρητική Πολιτεία αναγνωρίζεται σαν αυτόνομο κράτος (1896-1913) μετά την κρητική επανάσταση του 1896 και την απόσχισή της από την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Τίθεται υπό την προστασία των Μεγάλων Δυνάμεων που χώρισαν το νησί σε διεθνείς τομείς (Ηνωμένο Βασίλειο –νομός Ηρακλείου, Γαλλία-νομός Λασιθίου, Ιταλία-νομοί Χανίων και Σφακιών και Ρωσία-νομός Ρεθύμνου). Η πρωτεύουσα Χαλέπα (Χανιά) και η γύρω περιοχή έγιναν πολυεθνική περιοχή. Η μητέρα Ελλάδα προσανατολίζεται στην Ένωση και δημιουργεί ελληνικές εκπαιδευτικές υποδομές.

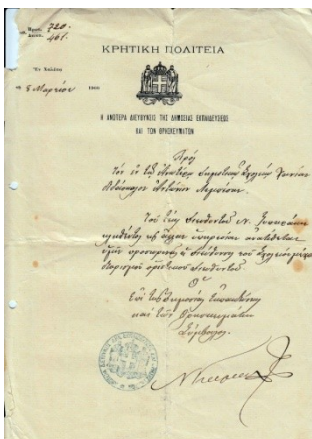

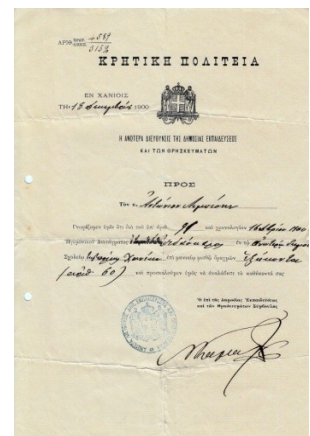
Εδώ διορίζεται ο εκ Σίφνου Αντώνιος Λεμπέσης ως 'διδάσκαλος έκτης δημοτικού του σχολείου Χανίων επί μηνιαίω μισθώ δραχμών ογδοήκοντα' επί τη βάσει Ηγεμονικού Διατάγματος της Ανωτέρας Διευθύνσεως της Δημοσίας Εκπαιδεύσεως και των Θρησκευμάτων της Κρητικής Πολιτείας με ημερομηνία 18 Νοεμβρίου 1899. Και η εξαμελής οικογένεια μετακομίζει από την Μ. Ασία στην Κρήτη, όπου θα ζήσει για τα επόμενα λίγα χρόνια.

Αναμνηστική φωτογραφία εποχής. Οικογενειακό κειμήλιο σε κάδρο από ξύλο με διακόσμηση φύλλων φελλού, ξηρών ανθέων και πτερών.

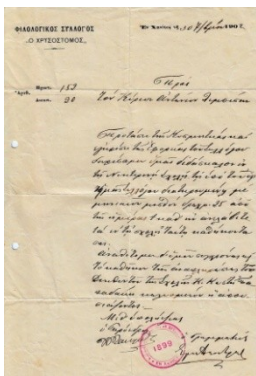
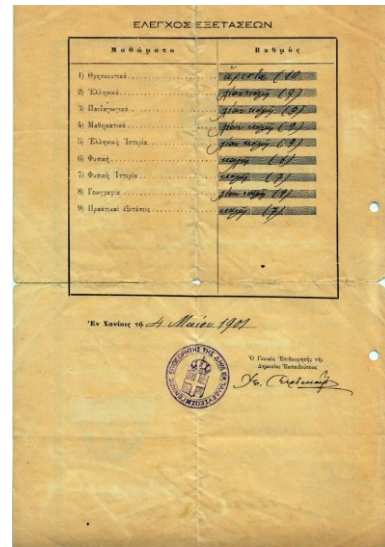
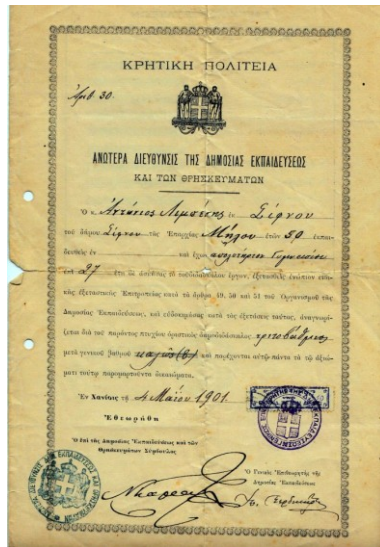
Τα άρρενα τέκνα του διδασκάλου είναι ενδεδυμένα με ναυτική ενδυμασία.

Πολύ σύντομα (Μάρτιος 1900) καλείται να αναλάβει την προσωρινή διεύθυνση του Ανώτερου Χριστιανικού Δημοτικού Σχολείου της πόλης των Χανίων, όπου υπάρχει προφορική μαρτυρία ότι μεταξύ των μαθητών του ήσαν και τα τέκνα των Βενιζέλων. Λίγους μήνες αργότερα (Οκτώβριος 1900) διορίζεται στο ίδιο σχολείο αρχικά ως προσωρινός εκπαιδευτικός, θέση στην οποία μονιμοποιείται τον Δεκέμβριο της ίδιας χρονιάς.

Στις 4 Μαΐου 1901 σε ηλικία 50 ετών και μετά από '27 έτη ασκήσας το του διδασκάλου έργον' ο εκ Σίφνου του Δήμου Σίφνου της Επαρχίας Μήλου Αντώνιος Λεμπέσης εξετάζεται ενώπιον εξεταστικής επιτροπής και λαμβάνει το πτυχίον 'οριστικού διδασκάλου τριτοβάθμιας μετά γενικού βαθμού Καλώς (8)' με το υπ. αρ. 30 πτυχίο της Δημοσίας Εκπαιδεύσεως της Κρητικής Πολιτείας. Ίσως το γεγονός ότι φέρεται ως καλλίφωνος ιεροψάλτης να επιβεβαιώνεται από την υψηλότερα βαθμολογία που λαμβάνει στα Θρησκευτικά (Αριστα 10), ενώ είναι φανερή η υστέρησή του στις θετικές επιστήμες (Φυσική, Καλώς 6), βαθμολογίες που εμφανίζονται στον Ελεγχό Εξετάσεων. Η «Διά Βίου αξιολόγηση» των εκπαιδευτικών στην πράξη ήδη εν έτει 1901.

Ενα χρόνο αργότερα (Σεπτέμβριος 1902), πιθανόν για βιοποριστικούς λόγους, αναλαμβάνει και πρόσθετα εκπαιδευτικά καθήκοντα ως αναπληρωτής διευθυντής στην Νυκτερινή Σχολή που διατηρεί ο Φιλολογικός Σύλλογος «Ο Χρυσόστομος» στην πόλη των Χανίων. Μισθός, δραχμές 25.

Αξίζει να σημειωθεί πως, σύμφωνα με την έρευνα του π. Φιλάρτου Βιτάλη σχετικά με τους Σίφνιους Ιεροψάλτες, η οποία δημοσιεύτηκε σε συνέχειες στην εφημερίδα

"ΣΙΦΝΟΣ", ο διδάσκαλος Αντώνιος Λεμπέσης υπήρξε και σπουδαίος μουσικός ιεροψάλτης που άφησε εποχή ιδιαίτερα στον ναό των Αγ. Αναργύρων Χανίων. Αυτό προκύπτει και από άλλα δημοσιεύματα της εποχής στον τοπικό Σιφνιακό τύπο όπου αναφέρεται ως "μελίρρητος και καλλιφώνος" και που η συμμετοχή του σαν ιεροψάλτης σε εκκλησιαστικές λειτουργίες αποτελούσε γεγονός άξιο προαναγγελίας και δημοσίας αναφοράς. Ίσως δεν είναι συμπτωματικό πως τα δισέγγονά του σήμερα στην Σίφνο διακρίνονται στον τομέα αυτόν.

Στην Κρήτη πρέπει να εδίδαξε μέχρι το 1909, οπότε και η οικογένεια επέστρεψε στην Σίφνο. Η μοίρα δεν του επεφύλασσε να δει εγγόνια από όλα τα παιδιά του. Απέθανε σχετικά νέος στις 18 Νοεμβρίου 1911 σε ηλικία 61 ετών. Το πορτραίτο της πρώτης σελίδας θα πρέπει να έχει απathanτισθεί λίγο πριν το θάνατό του στα 1910. Τα οστά του διετηρήθησαν επί σειρά ετών στην ενορία των Ταξιαρχών, μέχρις ότου μετεφέρθησαν στον οικογενειακό τάφο στο νεκροταφείο του Αγ. Παύλου, όπου παραμένουν μαζί με αυτά της πολυαναπημένης συζύγου του Αικατερίνης και τριών από τα παιδιά του. Ευτύχησε όμως να δει το φιλοπρόοδο παράδειγμά του να ακολουθείται από τους διαδόχους του: Αγγελος (1885-1971)-υπάλληλος ασφαλιστικού Ταμείου Σταφιδικού Οργανισμού, Νικόλας (1886-1960)-υπάλληλος Εθνικής Τραπέζης, Καλλιόπη (1888-1968)-οικιακά λόγω αναπηρίας, Γιώργης (1891-1966)-τραπεζικός υπάλληλος παρασημοφορηθείς και Αλκιβιάδης (1893-1982)-τμηματάρχης Τραπέζης της Ελλάδος.

Σήμερα οι εν ζωή δισέγγονοι και τρισέγγονοι κατιόντες απόγονοι του διδασκάλου αυτού ευδοκούν και προοδεύουν στην Αθήνα, την Σίφνο και εκτός Ελλάδας, χωρίς όμως να λησμονούν το παράδειγμα φιλεργίας του πατριάρχη της οικογένειας Λεμπέση από τον Αη-Λούκα διατηρώντας εν πολλοίς την ειδική σχέση αγάπης με την Σίφνο και τα Γράμματα.

Ελάχιστη απόδοση τιμής εις μνήμην των επιγενεστέρων το πόνημα αυτό.

[Αλκιβιάδης Νικολάου Λεμπέσης, Σίφνος, Ιούλιος 2019 – Σεπτέμβριος 2020. Κείμενο, επιμέλεια, έρευνα, ψηφιοποίηση αρχείων.](#)